

Другий напрямок передбачає співставлення обсягів випуску та споживання населенням окремих видів продукції та визначення питомих оціночних коефіцієнтів з інтегруванням їх в узагальнюючий. Це дозволить кількісно визначити співвідношення між фактичними витратами населення на придбання і-го виду продукції та відображеними у статистичній звітності.

Таким чином, сучасна методологія дослідження процесів формування та розподілу доходів у суспільстві не має системного характеру і потребує розширення інформаційної бази, упорядкованості процедур спостереження, оцінки та аналізу, практичного впровадження комплексних підходів при вивченні даного суспільно-економічного явища. Це дозволить виявити особливості та тенденції процесу формування доходів населення у період ринкової трансформації економіки.

Література

1. Human Development Report 1999.- New York, Oxford University Press, UNDR, 1999.
2. Е.Лібанова. Проблеми майнового розшарування населення України (аналіз, прогноз і можливі шляхи вирішення)// Україна: аспекти праці. - 1999, №1.- с. 24-30.
3. В.Мандибура. Методологічні проблеми визначення критеріїв диференціації населення за рівнем споживання)// Україна: аспекти праці. - 1996, №7-8.- с. 35-45.
4. М.Соколик. Тенденції й специфічні особливості диференціації населення України за рівнем середньодушових доходів)// Україна: аспекти праці. - 1998, №8.- с. 30-36.
5. Уровень жизни населения регионов России / Министерство труда и социального развития Российской федерации. Всероссийский центр уровня жизни. – М., 1998.
6. Gutmann P.M. Subterranean Economy // Financial Analysts J. 1977. V.33.
7. Carter M. Issues in the Hidden Economy. A. Survey// Econ. Rec.1984. V.60. № 170.
8. Feige E. How Big is the Irregular Economy ? // Challenge. 1979. V.22.
9. Экономическая энциклопедия / Науч. – ред. совет изд-ва "Экономика"; Ин-т экон. РАН; Гл.ред. Л.И.Абалкин. – М.: ОАО Издательство "Экономика", 1999. – 1055 с.
10. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Основы экономики: Учеб. пособие. – К.: Вища шк. – Знання, 1998. – 478 с.
11. Базиліук А.В., Копаленко С.О., Тіньова економіка в Україні/ Науково – дослідний інститут Мінекономіки України. – К., 1998. – 205 с.

УДК 331.556

О.Р. Овчиннікова

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В статті розглядаються деякі питання щодо аналізу міграційного стану в сучасній Україні та вдосконалення міграційної політики.

Розвиток трудової міграції в Україні, її напрямки і результати багато в чому залежать від міграційної політики держави. Вона повинна розроблятися в загальній системі управління міграційними переміщеннями трудового населення України.

Міграційна політика – система політичних заходів, законодавчих актів і угод (двосторонніх і багатосторонніх) між державами з регулювання міграційних потоків, що спрямовані, з одного боку, на виселення "надлишкового" населення – еміграція, з іншого боку, – на залучення населення в країну – імміграція.

Зовнішня міграційна політика, формуючись в умовах загальноприйнятих норм світового співіснування, сприяє зовнішній безпеці країни в рамках міжнародної безпеки в цілому, нарощуванню її економічного потенціалу і зростанню благополуччя населення. Основними її напрямками в сфері праці є захист національного ринку праці; залучення за необхідністю в країну іноземної робочої сили визначеного фахового і професійно-кваліфікаційного складу; соціальний захист громадян України, які працюють за її межами. Рух зовнішніх мігрантів регулюється міграційним законодавством країни, причому регламентація еміграцій служить показником політичної зрілості держави (у першу чергу, за рівнем дотримання прав людини на право вільного переміщення), а зміст імміграційного законодавства, що визначає ступінь селективності міграційних потоків (чисельність іммігрантів, професії, кваліфікації, матеріальне забезпечення і т.д.) безпосередньо свідчать про її економічний статус.

Трудячий-мігрант – це людина, що претендує на роботу, виконує її, займається постійно чи тимчасово оплачуваною діяльністю в тій державі, у якій вона є апатридом, тобто особою без громадянства, а звідси – обмеженою у своїх правах. У цих умовах центр ваги переноситься на підключення країни до правових і економічних механізмів регулювання міжнародного ринку праці. Останнім часом уряди багатьох держав визнали, що проблеми робітників-мігрантів і їхніх родин, які законно проживають у країнах-реципієнтах, мають економічні і культурні аспекти, а також свій людський вимір. Підкреслюється, що захист їхніх прав і сприяння їм, а також виконання відповідних зобов'язань, є загальною для всіх країн справою.

Міграційна політика має стимулювати або стримувати міграцію. Оскільки наявні дані підтверджують гіпотезу про те, що більшість мігрантів виграють від переміщення, політика стимулювання може реалізовуватися в напрямку надання допомоги окремим особам (господарствам) у поліпшенні їхнього життя. Базою політики обмеження міграції повинна бути оцінка загальносуспільних, а не особистих, витрат і вигод. Політика управління міграцією може бути орієнтована на стимулювання міграції взагалі або в окремі райони.

Ефективність різних інструментів міграційної політики неоднакова. Наприклад, субсидії, позики і податкові пільги іноді використовуються більше для підтримки розвитку промисловості взагалі, а не з метою реалізації цілей міграційної політики.

Успіхи в здійсненні міграційної політики незначні. Основні труднощі зводяться до наступного:

а) розриви між довгостроковим характером міграційної політики і короткострокових мір урядів, що часто очікують одержання результатів протягом 3-4 років, і, не одержавши їх, швидко переглядають політику і відмовляються від цілей і інструментів політики управління міграційними переміщеннями;

б) нерозуміння політиками головних факторів, що визначають трудову міграцію населення, зосередження уваги на експліцитному (прямому) впливі міграційної політики й ігнорування набагато більших імпліцитних (непрямих) впливів національних стратегій і міграційної політики;

в) конфлікт між інтересами окремих регіонів, міст, національних меншин і етнічних груп;

г) сильна централізація влади, що заважає розумінню місцевих умов;

д) недостача ресурсів для державних інвестицій.

Аналіз міжнародного права показав, що основні риси імміграційного законодавства повинні бути такими:

1. Професійна кваліфікація.
2. Обмеження особистого характеру.
3. Кількісне квотування.
4. Економічне регулювання.
5. Тимчасові обмеження.
7. Заборони.

Явні і приховані заборони наймати іноземну робочу силу звичайно містяться в законах про професії, якими іноземцям займатися заборонено. Зрозуміло, заборонена й нелегальна імміграція, що у більшості країн припиняється поліцейськими методами. Законодавчо встановлюються санкції за порушення порядку імміграції (незаконне проникнення в країну, незаконне посередництво або наймання на роботу нелегального іммігранта).

Більшість приймаючих країн використовують селективний підхід: при регулюванні імміграції держава не перешкоджає в'їзду тих категорій працівників, що потрібні в даній країні, обмежуючи в'їзд всім іншим; при еміграції обмежується від'їзд. Перелік бажаних іммігрантів варіюється від країни до країни, але звичайно вони відносяться до однієї з наступних категорій:

працівники, готові за мінімальну оплату виконувати важку, шкідливу, брудну і некваліфіковану роботу: будівельні, підсобні, сезонні, вахтові, муніципальні робітники;

фахівці для нових і перспективних галузей – програмісти, вузькоспеціалізовані інженери, банківські службовці;

представники рідких професій – огранщики алмазів, реставратори картин, лікарі, що практикують нетрадиційні методи лікування;

фахівці зі світовим ім'ям – музиканти, артисти, учені, спортсмени, лікарі, письменники;

великі бізнесмени, що переносять свою діяльність у країну-реципієнт, інвестують капітал і створюють нові робочі місця.

В умовах тиску з боку профспілок, що бачать у напливі іммігрантів головну причину безробіття, уряди багатьох західних країн з початку 70-х років стали вживати активних заходів по стимулюванню виїзду іммігрантів на батьківщину. У числі традиційних державних мір рееміграції є такі:

програми стимулювання рееміграції;

програми професійної підготовки іммігрантів;

програми економічної допомоги країнам масової еміграції.

Однак причиною низької ефективності цих програм є те, що уряди країн, експортуючих робочу силу, просто не зацікавлені в її реекспорті і не докладають належних зусиль до скорочення еміграції.

Отже, розробка концепції державної міграційної політики повинна бути пов'язана з необхідністю нового бачення міграційних процесів в незалежній Україні. Завдання полягає в тому, щоб створити правовий і адміністративно-економічний механізм регулювання міграційних процесів, використання трудового, інтелектуального, фінансового потенціалу мігрантів в інтересах країни.